

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ศาสตราจารย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 248 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เครื่องมือใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการโดยให้ความสำคัญกับการวางแผนการกำกับดูแลหลักสูตรสถานศึกษา ครูควรนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกับนักเรียนที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรประชุม อบรมชี้แจงผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

คำหลัก : การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 4

*ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านศรีสุขสำราญ ตำบลศรีสุขสำราญ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 40250 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

The School Curriculum Administration under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

Sakorn Mahahing

Abstract

This research aimed to study a condition and a guideline of the school curriculum administration under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The sampling group for this research was 248 persons that included the basic educational administrators and the teachers responsible for an academic head at the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The research instrument was a rating scale questionnaire which had reliability equal to 0.92. The data analysis used percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research result was found as followings: As for the condition of school curriculum administration under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, the general performance had a good level sorting by an average from most to least that included the following aspects: curriculum planning, curriculum implementation, orientation, supervision, curriculum monitoring and evaluation, curriculum improvement and development respectively. As for a guideline of the school curriculum administration, it was found as the following. The basic educational administrators should be an academic leader and focused on the curriculum planning, supervision. The teachers should implement the curriculum into concrete practice continuously. Plus, they should have a meeting and a training to clarify the student's parents to have knowledge and understanding of the curriculum and the school curriculum assessment. In addition, it should analyze the learner needs to improve school curriculum as well.

Keywords : School Curriculum Administration, Khon Kaen Primary Educational
Service Area Office 4

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีการปรับปรุงแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้มีความชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้นบนฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10-11 (พ.ศ. 2550-2559) ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงมีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 1) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจนทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

สำหรับหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพของตน รวมถึงมวลประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำไปสู่การปฏิบัติได้ (กรมวิชาการ. 2550 : 5) การบริหารงานด้านหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนด จากนั้นสถานศึกษาจะต้องทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษาของสถานศึกษา จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองท้องถิ่นและชุมชนเน้นการปฏิบัติ มีการประเมินผลตามสภาพจริงให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2551 : 12)

จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงความสำคัญ ทิศทางของหลักสูตร ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริงเพราะได้มีการอภิปราย การตรวจสอบ และการหาข้อยุติอย่างรอบคอบเป็นที่แน่ชัดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ดำเนินตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ตนเองมีส่วนร่วมจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้สถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญโดยตรงที่จะต้องจัดทำหลักสูตรของตนเอง โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน สำหรับในส่วนของสภาพปัญหาที่พบในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า สถานศึกษาขาดการเตรียมความพร้อมเนื่องจากหลักสูตรมีการ

เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้บุคลากรขาดความมั่นใจในการเตรียมการ และไม่ได้รับการอบรมความรู้ด้านหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลง การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะการจัดทำหลักสูตรจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน สิ้นเปลืองงบประมาณและบุคลากร เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่มีภาระงานมาก ขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการนิเทศและประเมินหลักสูตร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. 2559 : 40)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องเข้าใจหลักสูตรและส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ครูทำแผนการสอนหรือที่เรียกว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู สนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน เน้นกระบวนการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นคุณภาพความรู้ความสามารถที่มีต่อเด็กเป้าหมาย มีระบบการติดตามผลการปฏิบัติ ตรวจสอบนำแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และมีการนิเทศภายใน เพื่อปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารและครูยังมีหน้าที่ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถือว่าการบริหารหลักสูตรเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารและครูเพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวย่อมมีผลโดยตรงจากการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา (วิรุฬห์ เกิดภักดี. 2551 : 2) ดังนั้นการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและครบวงจรจะทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์สูงสุด และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 181 แห่ง จำนวน 181 คน ครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 181 แห่ง จำนวน 181 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 362 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 124 คน และครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 124 คน ได้ใช้เทคนิคกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan) (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ ซึ่งมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อ

ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยเลือกคำถามที่มีค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.67–1.00 ทุกข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูหัวหน้างานวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 241 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน 241 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอข้อมูล ดังนี้

5.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

5.2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแจกแจงเป็นความถี่ และหาร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4

ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมากหากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนหลักสูตร ($\bar{x}=3.88$) 2) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{x}=3.70$) 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร($\bar{x}=3.58$) และ 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร($\bar{x}=3.53$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการบริหารหลักสูตรพบว่า มี 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการวางแผนหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการโดยให้ความสำคัญกับการวางแผนการกำกับดูแลหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดอบรมและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในทิศทางเดียวกันและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครูควรนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกับนักเรียนที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนต้องมีเอกสารหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นคู่มือในการจัดการเรียนรู้ ควรสร้างความตระหนักในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้โดยให้ครูได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ควรประชุมอบรมชี้แจงผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาเครื่องมือ เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ควรพัฒนาทีมงานนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ และใช้เทคนิคการนิเทศอย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

2.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการประเมินหลักสูตรให้ครบทั้งเอกสารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครองเมื่อสิ้นปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางพัฒนามาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นเพื่อการอภิปรายผลจากข้อค้นพบใหม่ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนหลักสูตร 2) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร และ 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน จึงมีการทำงานแบบร่วมมือกันและลงปฏิบัติงานจริงทุกฝ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 35) ส่วนสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านอาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนอาจมีศักยภาพในการดำเนินการ ด้านบริหารหลักสูตรด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยะ สู้เงียม (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีเพชรพะยอม (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลินี หมั่นไวย (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ของโรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.1 ด้านการวางแผนหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการโดยให้ความสำคัญกับการวางแผนการกำกับดูแลหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดอบรมและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในทิศทางเดียวกัน และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีนโยบายให้บุคลากร จัดทำแผนงาน โดยรวบรวมข้อมูลตามบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ตามคู่มือการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการว่า โรงเรียนต้องมีการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยจะต้องดำเนินการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ต้องดำเนินการใช้หลักสูตรโดยมุ่งเน้นตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภารัตน์ กันทะมาศ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรที่ควรปฏิบัติคือการวางแผนงาน โครงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดหา สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย และครูทุกคนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการวางแผนและดำเนินการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร การวางแผนพัฒนาการศึกษาและการใช้งบประมาณ และส่งเสริมผู้เรียนตามเป้าหมายจุดเน้นของโรงเรียน

2.2 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครูควรนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกับผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนต้องมีเอกสารหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นคู่มือในการจัดการเรียนรู้ ควรสร้างความตระหนักในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้โดยให้ครูได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของชนัท ธาตุทอง (2552 : 98) ที่กล่าวไว้ว่าการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอนนี้คือการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่วางไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสนองความต้องการและศักยภาพของนักเรียน ควรนำหลักสูตรไปทดลองสอนจริง สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ครู และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญต่อการศึกษาให้มาก มีการวัดประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง

2.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ควรประชุมอบรมชี้แจงผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาเครื่องมือ เทคนิค ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามผลการใช้

หลักสูตรของสถานศึกษา ควรพัฒนาที่งานนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ และใช้เทคนิคการนิเทศอย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้โรงเรียนต้องดำเนินการประเมินผลการสอนของครูโดยมีการนิเทศการสอน มีโครงการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับการศึกษาของยอดชาย คำชาย (2557 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรทุกปีการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ควรสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหาร ครู วิชาการ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยสังเกตจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการประเมินหลักสูตรให้ครบทั้งเอกสารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครองเมื่อสิ้นปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางพัฒนามาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร และสถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ธนศักดิ์ เปาริก (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่าการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำปัญหา อุปสรรคและข้อที่ควรพัฒนามาประชุมวางแผนเมื่อสิ้นปีการศึกษา ติดตามการใช้หลักสูตร มีการจัดการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชน นำผลการประเมินเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรอบรมให้ความรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนหรือท้องถิ่น

1.2 สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพ ที่แท้จริงในสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรเชิญผู้ที่มีความรู้ด้านหลักสูตรสถานศึกษา มาให้ความรู้และดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปผลการนิเทศและนำผลการนิเทศไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.4 สถานศึกษาควรนำผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ตัวผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้กว้างและครอบคลุม เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ครูฝ่ายวิชาการ เพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

2.3 ควรวิจัยแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.4 ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยประเภทอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ผลการวิจัยที่ชัดเจนและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2550) **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552) **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร**

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร :

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ชนันท์ ธาตุทอง. (2552) **เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร : เพชรเกษมการพิมพ์.

ทวี เพชรพะยอม. (2551) **สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร**

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์

ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) จะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ธนศักดิ์ เปาริก. (2550) **สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2.**

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553) **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

มาลินี หมื่นไวย. (2553) **การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ของโรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) ระยอง : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ยอดชาย คำชาย. (2557) **การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนหนองบัวพิทยาคม อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิภารัตน์ กันทะมาศ. (2557) **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ.

วิริยะ ลู่เจียม. (2550) **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วิรุฬห์ เกิดภักดี. (2551) **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552) **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2559) **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพ.ศ.2559.** ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.